

Tantárgyi tematika
KÖVETELMÉNYEK ÉS TANTÁRGYI PROGRAM
az Alkotmányjog 4. c. tantárgyból
tárgykód: AJALK271N6
Jogász szak nappali tagozat
2024/2025. tanév 2. félév

Tárgyfelelős: Paulovics Anita egyetemi tanár

Tárgyfelelős tanszék: Alkotmányjogi Tanszék

Tantárgy oktatója: Hallók Tamás egyetemi docens, Panyi Béla címzetes egyetemi docens, Pap Gábor egyetemi adjunktus

Előtanulmányi kötelezettség: Alkotmányjog 3.

Egyidejű felvétel: –

Óraszám: 2/hét

Számonkérés módja: kollokvium

Kreditpont: 3 kr.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás: T2, T7, T11, T13, T14

képesség: K4, K5, K6, K7, K9, K10, K16, K19, K23, K30, K31

attitűd: A2, A3, A4, A9, A10, A11, A12, A15, A18

autonómia és felelősség: F1, F5, F7

1. A tantárgy feladata és célja

A tanegység célkitűzései: az alapjogok elmélete, nemzetközi jogi védelme és az alapjogokra vonatkozó magyar alkotmányjogi szabályozás megismerése (az Alkotmánybíróság joggyakorlata alapján.) A stúdium keretében bemutatásra kerülő főbb témakörök: a politikai szabadságjogok, a nemzetiségek jogai, a gazdasági, szociális, kulturális jogok, a harmadik generációs jogok, az állampolgári jogok, közteherviselés és az alapjogok érvényesülésének biztosítékai.

2. A tantárgy tematikus leírása

1. Kommunikációs alapjogok. A véleménynyilvánítás szabadsága (sajtószabadság és a médiajog). A véleményszabadság korlátai: médiajog, közszolgálati médiumok.

2. A gyűlöletbeszéd problémája. A véleménynyilvánítás szabadsága és a személyiségi jogok. A tudomány és a művészet szabadsága.

3. A nemzetiségek jogai.

4. Politikai alapjogok. A választójog, a közhivatal viselésének joga, választhatóság.

5. A gyülekezési jog. Az egyesülési jog. Társadalmi szervezetek.

6. A pártokra vonatkozó alkotmányos szabályok.

7. A lelkiismereti és a vallásszabadság. Az állam és az egyház viszonya. Az állam világnézeti semlegessége.

8. Az oktatás szabadsága, a szülő nevelési joga és a lelkiismereti szabadság. A művelődéshez való jog. A gyermekek jogai.

9. A gazdasági, szociális és kulturális jogok. A valódi szociális alapjogok: a tulajdonhoz való jog, a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog.

10. Az érdekvédelem joga és a sztrájkjog. A szociális biztonsághoz és ellátáshoz való jog.

11. A nemzet fogalma, összetevői. A nemzetállam. A nemzeti kisebbségek védelmének módozatai. A határon túli magyarság és a magyar állam alkotmányjogi kapcsolata (az Alaptörvény felelősségi klauzulája, a „státustörvény”). A nemzetiségek jogai Magyarországon; ezen jogok érvényesülését szolgáló állami szervek hazánkban.

12. Az egészséges környezethez való jog.

13. A bírósági eljáráshoz kapcsolódó jogok. A jogállamisághoz kapcsolódó alapjogok. Az igazságszolgáltatáshoz, a törvényes bírósághoz és a törvény által rendelt bíróhoz való jog; független és pártatlan bírósághoz való jog; igazságos, méltányos és nyilvános tárgyaláshoz való jog.

14. Az anyanyelv használatához való jog; a jogorvoslathoz való jog; a tisztességes eljárás, a bírósághoz fordulás joga, az ártatlanság véelme; a védelemhez való jog, a nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elve.

Előadások

Okt. h.	Időpont	Előadó	Téma
1.	II. 13.	Hallók Tamás	Kommunikációs alapjogok: a véleménynyilvánítás szabadsága (sajtószabadság és a médiajog). A véleményszabadság korlátai. A gyűlöletbeszéd problémája.
2.	II. 20.	Panyi Béla	A lelkiismereti és a vallásszabadság. Az állam és az egyház viszonya. Az állam világnézeti semlegessége. Az oktatás szabadsága, a szülő nevelési joga és lelkiismereti szabadság.
3.	II. 27.	Hallók Tamás	Politikai szabadságjogok I. Az egyesülési jog. Társadalmi szervezetek.
4.	III. 6.	Hallók Tamás	Politikai szabadságjogok II. A pártokra vonatkozó alkotmányos szabályok.
5.	III. 13.	Hallók Tamás	Politikai szabadságjogok III. A gyülekezési jog.
6.	III. 20.	Panyi Béla	A gazdasági, szociális és kulturális jogok. A valódi szociális alapjogok. A tulajdonhoz való jog, a munkához való jog és a foglalkozás szabadsága. Az érdekvédelem joga és a sztrájkjog. A szociális biztonság és ellátáshoz való jog.
7.	III. 27.	Panyi Béla	A művelődéshez való jog és az oktatáshoz való jog. A tudomány és a művészet szabadsága. Az egészséges környezethez való jog.
8.	IV. 3.	Pap Gábor	A gyermekek jogai.
9.	IV. 10.	Hallók Tamás	A nemzetiségek jogai.
10.	IV. 17.	Pap Gábor	A bírósági eljáráshoz kapcsolódó jogok I. A jogállamisághoz kapcsolódó alapjogok.
11.	IV. 24.		SZÜNET
12.	V. 1.		SZÜNET
13.	V. 8.	Pap Gábor	A bírósági eljáráshoz kapcsolódó jogok II. Az igazságszolgáltatáshoz, a törvényes bírósághoz és a törvény által rendelt bíróhoz való jog; független és pártatlan bírósághoz való jog; igazságos, méltányos és nyilvános tárgyaláshoz való jog; az anyanyelv használatához való jog; a jogorvoslathoz való jog; a tisztességes eljárás, a bírósághoz fordulás joga, az ártatlanság védelme; a védelemhez való jog, a nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elve.
14.	V. 15.	Pap Gábor	Az állampolgári kötelezettségek. A közteherviselés. Az adójog alkotmányos elvei. Az alapfokú oktatás.
15.	V. 22.		Konzultációs előadás.

Az előadások helye és időpontja: XIX. ea. csütörtök 10–12.

3. A félév elfogadásának feltételei

Kollokvium. A vizgára bocsátás feltétele az aláírás. A tantárgy értékelése: ötfokozatú.

4. Számonkérés követelményei

A számonkérés az írott tananyagban és a kötelező jogszabályok ismeretén kívül kiterjed az előadáson elhangzottakra.

Vizsgakérdések Alkotmányjog 4. tárgyból

1. A véleménynyilvánítás szabadsága és korlátozása.
2. A művészeti és a tudományos élet szabadsága. A művelődéshez való jog.
3. A lelkiismereti és vallásszabadság joga, tartalma, kapcsolata más jogokkal. A vallásszabadság az oktatás területén.
4. Az állam és az egyház elválasztása. A vallási tevékenység. A vallási közösség. A jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek típusai, fogalmuk, jogállásuk és nyilvántartásba vételük. A vallási közösségek működése és megszűnése.
5. Az egyesülési jog tartalma, hatályos szabályai és korlátozása.
6. A pártokra vonatkozó alkotmányjogi szabályok.
7. A gyülekezési jog tartalma, gyakorlásának szabályai, korlátozása.
8. A gyermekek jogai.
9. A tulajdonhoz való jog alkotmányos védelme és korlátozása.
10. A szociális biztonsághoz és ellátáshoz való jog. A vásárolt jog és a társadalmi szolidaritás. A rászorultakról való gondoskodás.
11. A munkához való jog és a foglalkozás szabad megválasztásának joga.
12. Az érdekvédelem joga. A szakszervezeti szervezkedés joga és a sztrájkjog.
13. Az egészséges környezethez való jog.
14. A jogállamisághoz kapcsolódó alapjogok. Az igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó jogok. Eljárási alapjogok. A tisztességes eljáráshoz és a bírósághoz forduláshoz való jog stb.
15. A nemzet fogalma, összetevői. A nemzetállamok típusai. A nemzeti kisebbségek védelmének módjai (direkt, indirekt).
16. A határontúli magyarság és a magyar állam alkotmányjogi kapcsolata (az Alaptörvény felelősségi klauzulája, a „státustörvény”). A nemzetiség fogalma és jogai Magyarországon; ezen jogok érvényesülését szolgáló állami szervek hazánkban.
17. Alkotmányos kötelezettségek. A közteherviselés, az adójog alkotmányos elvei, az alapfokú oktatás kötelezettsége.

5. Kötelező tananyag

Alkotmányjog. Alapjogok. (Szerk: Schanda Balázs – Balogh Zsolt), PPKE JÁK, Budapest, 2019.

Sári János – Somody Bernadett: *Alapjogok. Alkotmánytan II.* Osiris, Bp., 2008.

The Basic Law of Hungary: A First Commentary. (szerk.: Schanda Balázs – Varga Zs. András – Csink Lóránt) Dublin, Clarus Press, 2012.

6. Ajánlott irodalom

Emberi jogok. (Szerk.: Halmai Gábor, Tóth Gábor Attila), Osiris Kiadó, Budapest, 2003.

Gárdos-Orosz Fruzsina – Zakariás Kinga (szerk.): *Az Alkotmánybírósági gyakorlat – Az Alkotmánybíróság 100 elvi jelentőségű határozata 1990–2020.* Társadalomtudományi Kutatóközpont – HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Bp., 2022.

Halmai Gábor: *Kommunikációs jogok.* Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2002.

Wade – Bradley – Bates – Himsforth: *Constitutional and Administrative Law.* Longman, London–New York, 1986.

Egyéb tudnivalók:

A kötelező jogszabályok:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2018. évi LV. törvény a gyülekezési jogról
- 1989. évi XXXIII. törvény a pártok működéséről és gazdálkodásáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról
- 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról

Alkotmánybírósági határozatok:

- 30/1992. (V. 26.) AB határozat a közösség elleni izgatásról
- 4/1993. (II. 12.) AB határozat az állam világnézeti semlegességéről
- 14/2016. (VII. 18.) AB határozat a gyülekezési jogról
- 18/2004. (V. 25.) AB határozat a gyűlöletbeszédéről
- 75/2008. (V. 29.) AB határozat a gyülekezési jogról

Felmentési kérelmek elbírálása

Alkotmányjogból csak az a nappali tagozatos hallgató kaphat felmentést, aki korábban karunkon teljesítette a tantárgyi követelményeket. Aki más felsőoktatási intézményben tanult alkotmányjogot, akkor kaphat felmentést, ha a tanmenet legalább 75% egyezést mutat a jelen félév tanmenetével. Ehhez kérelmet kell benyújtani, amelyhez csatolni kell az index másolatát, illetve egyéb szükséges dokumentumokat (pl. tanmenet).

Adminisztratív ügyek intézése az A/6. 222-es szobában történik, ügyintéző: Hodosi Gabriella.

Miskolc, 2025. január

Alkotmányjogi Tanszék